

PREPORUKA VIJEĆA**od 13. srpnja 2018.****o Nacionalnom programu reformi Češke za 2018. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Češke za 2018.**

(2018/C 320/03)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Komisija je 22. studenoga 2017. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika za 2018. Posebna je pozornost posvećena europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 22. ožujka 2018. Komisija je 22. studenoga 2017. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem Češka nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje.
- (2) Izvješće za Češku za 2018. objavljeno je 7. ožujka 2018. U izvješću je ocijenjen napredak Češke u smislu preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 11. srpnja 2017. ⁽³⁾, mjere poduzete kao odgovor na preporuke donesene prethodnih godina te napredak Češke u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (3) Češka je 30. travnja 2018. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2018. i svoj Program konvergencije za 2018. Kako bi se u obzir uzela njihova povezanost, oba su programa ocijenjena istodobno.

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁽³⁾ SL C 261, 9.8.2017., str. 1.

- (4) Pri programiranju u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova („ESI fondovi”) za razdoblje 2014. – 2020., u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno člankom 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, ako je pri provedbi relevantnih preporuka Vijeća potrebna potpora, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je dostavila dodatne pojedinosti o tome kako bi iskoristila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Češka je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu konvergenije za 2018. planira proračunski suficit u nominalnom smislu u razdoblju od 2018. do 2021. Tijekom programskog razdoblja srednjoročni proračunski cilj, tj. strukturni deficit od 1,0 % BDP-a, i dalje se ostvaruje s pozitivnom razlikom. Prema Programu konvergenije za 2018. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u postupno smanjiti na 29,9 % u 2021. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije uvjerljiv je. Rizici u pogledu ostvarivanja proračunskih ciljeva općenito se čine uravnoteženima te se očekuje oporavak ulaganja i daljnji rast plaća u javnom sektoru. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2018. predviđa se da će se strukturni saldo smanjiti na približno 0,9 % BDP-a 2018. i 0,2 % BDP-a 2019., čime će ostati iznad razine srednjoročnog proračunskog cilja. Općenito, Vijeće smatra da se očekuje da će Češka u 2018. i 2019. biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.
- (6) U Češkoj i dalje postoje umjereni rizici za fiskalnu održivost u dugoročnom razdoblju. Dok troškovi starenja stanovništva predstavljaju izazov za zdravstvenu i dugotrajnu skrb, posebna se pozornost treba posvetiti promjenama u mirovinskom sustavu. Ažurirana predviđanja rashoda povezanih sa starenjem stanovništva upućuju na veće povećanje od onoga navedenoga u Izvješću o starenju stanovništva iz 2015. Predviđa se povećanje rashoda za mirovine s 8,2 % BDP-a u 2016. na 10,9 % BDP-a u 2070. To očekivano veće povećanje rashoda za mirovine uglavnom je posljedica zakonski utvrđenog ograničavanja dobi za umirovljenje na 65 godina. Prilagođavanje zakonske dobi za umirovljenje očekivanom životnom vijeku zapravo nije automatsko; naprotiv, predviđeno je da vlada svakih pet godina, s početkom u 2019., preispita to ograničenje. Budući da se radi o diskrecijskom pravu vlade, u sadašnjim predviđanjima rashoda za mirovine ne uzimaju se u obzir ta preispitivanja. Nadalje, indeksacija mirovina sad je izdašnija, odnosno pri njoj se uzima u obzir 50 % rasta realnih plaća umjesto prijašnjih 33 %. Učinak tih promjena na rashode iznosi 2 postotna boda BDP-a u 2070. Dodatne promjene o kojima se trenutačno raspravlja, primjerice povećanje iznosa osnovne mirovine te veće mirovine za starije umirovljenike, također negativno utječu na pokazatelje održivosti. Dugoročno se predviđa da će javni rashodi za zdravstvenu skrb porasti za 1,1 postotni bod BDP-a, što je više od procijenjenog prosječnog povećanja za Uniju od 0,9 postotnih bodova. U tom kontekstu prisutni su znakovi neučinkovite upotrebe resursa u bolničkoj i izvanbolničkoj skrbi.
- (7) Novim zakonom o fiskalnoj odgovornosti, koji je na snazi od početka 2017., znatno je ojačan fiskalni okvir Češke i osnovano je neovisno fiskalno vijeće. O nacrtu zakona o neovisnim revizijama trenutačno raspravljaju različiti resori i njime se nastoji riješiti problem koji se odnosi na neprenošenje Direktive Vijeća 2011/85/EU ⁽²⁾.
- (8) Češka narodna banka može odrediti preporučljive makrobonitetne granične vrijednosti hipotekarnih kredita, ali su njezine ovlasti sankcioniranja ograničene jer nema formalnu ovlast za njihovo izvršavanje. Iako češke banke poštuju određena ograničenja na agregatnoj razini, ne pridržavaju se u potpunosti smjernica Češke narodne banke iz 2016. Obvezujućim zakonskim ograničenjima vjerojatno bi se povećala razina poštovanja propisa među češkim bankama, čime bi se osigurala financijska stabilnost i manji rizici za zajmoprimce. Očekuje se da će parlament u 2018. raspravljati o zakonodavnom prijedlogu za izmjenu Zakona o Češkoj narodnoj banci.
- (9) Češka se i dalje suočava s izazovima poboljšanja transparentnosti i učinkovitosti javne nabave i sprečavanja korupcije. Iako su poduzete određene mjere za poboljšanje okvira javne nabave, i dalje zabrinjava razina tržišnog natjecanja jer se u gotovo polovici javnih natječaja zaprimi tek jedna ponuda. Istodobno bi se uvođenjem obvezne primjene elektroničkih postupaka mogla povećati transparentnost i učinkovitost. Češka tijela uložila su u Nacionalni elektronički alat (NEN), koji je platforma u državnom vlasništvu za elektroničku nabavu, a koji bi trebao postati sve pristupačniji korisnicima i sve pouzdaniji, uz privatne platforme prisutne na češkom tržištu. Ima dosta prostora za uklanjanje administrativnih prepreka i iskorištavanje potencijala agregirane i strateške javne nabave radi osiguranja veće vrijednosti za javna sredstva. Središnja i lokalna tijela vlasti pokrenula su ciljane

⁽¹⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽²⁾ Direktiva Vijeća 2011/85/EU od 8. studenoga 2011. o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L 306, 23.11.2011., str. 41.).

inicijative za osposobljavanje osoblja uključenog u postupke nabave. Ipak, preostaju bitni izazovi uspostave mjera za zajedničku nabavu i stjecanja specijaliziranog stručnog znanja u određenim područjima. Osim toga, korupcija i podmićivanje stalni su izvori zabrinutosti za poduzeća i javnost. Iako je doneseno nekoliko bitnih reformi u okviru strategije suzbijanja korupcije, neka su pitanja i dalje neriješena.

- (10) Iako je uspješnost e-uprave manja od prosjeka Unije, donesene su odgovarajuće zakonodavne mjere za osiguranje većeg pristupa tim uslugama odnosno njihove veće dostupnosti. Očekuje se uvođenje određenih opsežnih inicijativa u 2018., ali njihov će uspjeh ovisiti o kapacitetima nadležnih tijela za podizanje svijesti i osiguravanje rješenja koja su pristupačna korisnicima.
- (11) Određena administrativna i regulatorna opterećenja ograničavaju ulaganja. Ta se opterećenja uglavnom odnose na građevinske dozvole i složenost poreznog sustava. Međutim, prima se na znanje da su nadležna tijela donijela izmjenu Zakona o gradnji kojom se pojednostavnjuje postupak izdavanja građevinskih dozvola uključivanjem procjene o utjecaju na okoliš u odluke o prostornom uređenju ili u zajedničku lokacijsku i građevinsku dozvolu. Međutim, neizvjesno je hoće li se time pojednostavniti i postupci za velike infrastrukturne projekte s obzirom na to da razna druga odobrenja nisu uključena u taj sustav zajedničkih dozvola. Parlament trenutačno raspravlja o izmjeni postojećeg zakona kojim se uređuje izgradnja prometne infrastrukture. Unatoč provedenim izmjenama poreznog sustava radi poboljšanja ubiranja poreza, porezni propisi i porezne stope sad su jedno od problematičnijih područja za poslovanje. Nova je vlada navela mogućnost izmjena namijenjenih povećanju transparentnosti i pojednostavnjenju poreznog sustava, što uključuje tekuća nastojanja za osuvremenjivanjem propisa o porezu na dohodak. Troškovi usklađivanja donekle su se povećali te su i dalje iznad prosjeka Unije. Iako su zahvaljujući uvođenju obveznog izvješća za obveznike PDV-a u svrhu kontrole ostvareni dodatni porezni prihodi, povećano je vrijeme potrebno za ispunjavanje poreznih obveza. Unatoč prethodnom znatnom smanjenju broja sati potrebnih za ispunjavanje poreznih obveza ta je brojka za Češku i dalje među većima u odnosu na druge države članice. Osim toga, nove smanjene stope poreza na dodanu vrijednost mogle bi doprinijeti povećanju složenosti sustava poreza na dodanu vrijednost, posebno za mala i srednja poduzeća.
- (12) Iako se češko gospodarstvo okreće djelatnostima koje se više temelje na znanju, nekoliko uskih grla i dalje koči razvoj uspješnog sustava istraživanja i inovacija. Rast ulaganja u istraživanja i razvoj u poslovnom sektoru prvenstveno se temelji na izravnim stranim ulaganjima. Tijekom posljednje dvije godine smanjili su se rashodi domaćih poduzeća namijenjenih istraživanju i razvoju. Unatoč znatnim javnim ulaganjima u istraživanje i razvoj Češka bilježi slabije rezultate u pogledu kvalitete svoje javne znanstvene infrastrukture. Donesene su mjere politike za stvaranje veza između akademske zajednice i poduzeća i bolje funkcioniranje javne znanstvene infrastrukture, ali dosadašnji su rezultati ograničeni i reforme još nisu u potpunosti provedene. Osim toga, upravljanje sustavom istraživanja i inovacija i dalje je rascjepkano.
- (13) Kvalitetno uključivo obrazovanje i osposobljavanje od primarne su važnosti s obzirom na sve prisutnija uska grla na češkom tržištu rada. Na obrazovne rezultate i dalje snažno utječe socioekonomsko porijeklo studenata. Tek se očekuje potpuna provedba mjera uključivog obrazovanja, posebno za romsku djecu. Manjak kvalificiranih nastavnika i demografske projekcije upućuju na to da bi zapošljavanje i zadržavanje nastavnog osoblja moglo postati sve veći izazov. Parlament nije usvojio planirani novi sustav razvoja karijera za nastavnike kojim se trebalo povezati trajno stručno usavršavanje, razvoj karijere i plaće. Plaće nastavnika i dalje su niske u odnosu na plaće ostalih visokoobrazovanih djelatnika, ali predviđaju se daljnja povećanja plaća u narednim godinama. Stoga je nastavničko zanimanje i dalje razmjerno neprivačno talentiranim mladim ljudima. Konačno, uspjeh reforme za povećanje uključivosti obrazovanja (uveđene 2016. uz potporu Europskog socijalnog fonda) ovisit će o dostupnosti dostatnog i održivog nacionalnog financiranja, daljnjem osposobljavanju nastavnika i asistenata u nastavi i podizanju javne svijesti o koristima uključivog obrazovanja.
- (14) Češka bilježi dobre rezultate na tržištu rada. Tijekom posljednjih šest godina zaposlenost stalno raste, a nezaposlenost se znatno smanjila. Međutim, i dalje je nedovoljno iskorišten potencijal žena, niskokvalificiranih osoba i osoba s invaliditetom. U kontekstu manjka radne snage očito ima prostora za povećanje njihova sudjelovanja na tržištu rada. Razlika između muškaraca i žena u zaposlenosti i plaćama i dalje je visoka, unatoč nedavnim mjerama kojima se povećala fleksibilnost roditeljskog dopusta i broj ustanova za skrb o djeci. Stopa zaposlenosti žena i dalje je znatno niža od stope zaposlenosti muškaraca. Majčinstvo još uvijek bitno utječe na sudjelovanje na tržištu rada, što je povezano sa slabom dostupnosti pristupačne skrbi o djeci, pravom na dugi roditeljski dopust, slabom upotrebom fleksibilnih radnih aranžmana i manjkom ustanova za dugotrajnu skrb. Samo je 4,7 % djece mlađe od tri godine 2016. bilo uključeno u sustav formalne skrbi o djeci. Iako čine tek mali udio stanovništva, stopa zaposlenosti niskokvalificiranih osoba znatno je niža od stope zaposlenosti srednjkvalificiranih i visokokvalificiranih osoba. Slično tomu, stopa zaposlenosti osoba s invaliditetom niža je od prosjeka Unije unatoč rekordno niskoj općoj stopi nezaposlenosti i nedostatku radne snage na tržištu rada. To bi mogao biti poticaj za iskorištavanje trenutačno neiskorištenog potencijala osoba s invaliditetom. Zbog ograničenih kapaciteta javne

službe za zapošljavanje trenutačno ne uspijevaju tražiteljima zaposlenja pružiti individualiziranu i stalnu potporu. Povećanjem kapaciteta javnih službi za zapošljavanje za pružanje informacija i mjere aktivacije, zajedno s djelotvornim i dobro usmjerenim aktivnim politikama tržišta rada te pružanjem individualiziranih usluga, doprinijelo bi se poticanju sudjelovanja tih skupina. Inicijativama za dokvalifikaciju (što uključuje i digitalne vještine) mogao bi se poboljšati pristup tržištu rada.

- (15) Komisija je u okviru europskog semestra 2018. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Češke i objavila je u Izvješću za Češku za 2018. Ocijenila je i Program konvergencije za 2018., Nacionalni program reformi za 2018. i mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Češkoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Češkoj, nego i opseg njihove usklađenosti s pravilima i smjernicama Unije, a s obzirom na potrebu jačanja ukupnoga gospodarskog upravljanja u Uniji na način da se na razini Unije doprinosi budućim nacionalnim odlukama.
- (16) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2018., i prema njegovu mišljenju ⁽¹⁾ očekuje se da će Češka biti usklađena s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.

PREPORUČUJE da Češka u 2018. i 2019. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Poboljšati dugoročnu fiskalnu održivost, posebice mirovinskog sustava. Ukloniti nedostatke praksi javne nabave, osobito omogućivanjem tržišnog natjecanja više temeljenog na kvaliteti i provedbom mjera za suzbijanje korupcije.
2. Smanjiti administrativno opterećenje za ulaganja, među ostalim ubrzavanjem postupka izdavanja dozvola za infrastrukturne radove. Ukloniti uska grla koja koče istraživanje, razvoj i inovacije, posebice povećanjem inovacijskih kapaciteta domaćih poduzeća. Povećati kapacitete obrazovnog sustava za pružanje kvalitetnog uključivog obrazovanja, među ostalim promicanjem nastavničkog zanimanja. Poticati zapošljavanje žena, niskokvalificiranih osoba i osoba s invaliditetom, među ostalim poboljšanjem djelotvornosti aktivnih politika tržišta rada.

Sastavljeno u Bruxellesu 13. srpnja 2018.

Za Vijeće
Predsjednik
H. LÖGER

⁽¹⁾ Na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.